

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

4

Številka: 541-01-7/2019/5 EPA 884-VIII
Ljubljana, 4. 12. 2019

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), pripravila

Mnenje

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1C) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 6. izredni seji 3. 12. 2019 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1C), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija ugotavlja, da se s predlogom zakona zasleduje naslednje cilje: maksimiranje otrokovih koristi; izboljšanje položaja družin, v katerih je mati ob rojstvu nezaposlena oziroma ni bila zaposlena vseh 12 mesecev pred uveljavljanjem materinskega nadomestila; izboljšanje položaja študentskih družin in izboljšanje položaja družin z otroki, ki potrebujejo posebno nego in varstvo. Slednje naj bi se doseglo s podaljšanjem očetovskega dopusta ob rojstvu dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok za dodatnih deset dni za vsakega otroka, kar bo veljalo tudi v primeru posvojitve dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok ali več različno starih otrok do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka (velja za očete otrok, rojene po 1. 1. 2020). Z novelo zakona se pravico do starševskega varstva na novo uvaja tudi za rejnike, kadar je v rejniško družino nameščen otrok, starejši od 11 mesecev in še ni zaključil prvega razreda osnovne šole. V tem primeru je rejnik upravičen do 30 dni starševskega dopusta.

S predlogom zakona se za starše otrok, ki bodo rojeni po 1. 1. 2022, dviguje najnižje izplačilo materinskega, očetovskega in starševskega nadomestila na višino

60
LET
STAVBE

osnovnega zneska minimalnega dohodka (547,32 evra bruto oz. 402,18 evra neto) (9. člen predloga zakona). Navedeni znesek se upošteva tudi pri določitvi zneska starševskega dodatka (11. člen predloga zakona) in ob izračunu višine nadomestila v primeru, ko vlagatelj ni bil zavarovan za celotno obdobje 12 mesecev (upošteva se za manjkajoče mesece do navedene dobe) (8. člen predloga zakona). Hkrati se s predlogom zakona viša tudi znesek nadomestila za tiste vlagatelje, ki dan pred nastopom posamezne vrste dopusta ne bodo zavarovani za starševsko varstvo, so pa bili zavarovani iz navedenega naslova vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih (osnova 547,32 evra bruto se za vsak mesec zavarovanja za starševsko varstvo v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do nadomestila poveča za 20 evrov bruto, vse do določene zgornje meje 340 evrov bruto) (8. člen predloga zakona). S tem naj bi se po pojasnilih predlagatelja zagotovilo minimalno porodniško nadomestilo vsem porodnicam, državljanke Republike Slovenije, ne glede na njihov status. Po novem se sicer materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo ter nadomestilo v času odmora za dojenje ne bodo več usklajevali, zato se s predlogom zakona predvideva črtanje 7. in 8. točke drugega odstavka 3. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

V razpravi komisije je bilo v zvezi z določbami 8., 9. in 11. člena predloga zakona izpostavljeno vprašanje morebitne diskriminatornosti, ki bi jo lahko sprožil predvideni zamik uveljavitev spremenjenih določb tretjega in četrtega odstavka 43. člena, 46. člena ter drugega odstavka 63. člena veljavnega zakona na 1. 1. 2022. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje morebitnega negativnega vpliva tako arbitrarno določenega datuma uveljavitve navedenih določb na odločitve o naraščanju v naslednjih dveh letih. Pri tem je bilo opozorjeno na negativne izkušnje z zamikom uveljavljanja posameznih določb pri predzadnjem večjem posegu v pokojninsko zakonodajo, to je v 2012.

Kot pojasnjuje Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, je zamik uveljavitve navedenih določb na 1. 1. 2022 predvideno izključno zaradi njihovih finančnih posledic (povečanje odhodkov državnega proračuna iz naslova starševskih nadomestil v višini 2,3 milijona evrov ter 2,6 milijona evrov iz naslova dviga zneska starševskega dodatka), ki niso bile predvidene v pravkar sprejetih proračunih za leti 2020 in 2021), in ne zaradi kakšnega drugega vzroka. Pojasnjuje tudi, da v vsakem primeru bi moral biti kot začetek uveljavitve navedenih določb opredeljen nek določen datum, ki bi prav tako lahko povzročil določeno nezadovoljstvo med prejemniki nadomestil, glede na to da so navedene pravice vezane na datum rojstva otroka.

Komisija ugotavlja, da se z novelo zakona predlaga tudi črtanje veljavnega, a v praksi še ne izvedenega načina izplačila pomoči ob rojstvu otroka v dobroimetju (uporabljati bi se začelo 1. 1. 2020), saj je bilo ugotovljeno, da bi njegovo izvajanje povzročilo nesorazmerno visoke stroške v primerjavi z zneskom izplačane pravice. Nadzor nad morebitno neutemeljeno porabo izplačanih sredstev iz tega naslova, kar je bil osnovni razlog za sprejem izplačila prej navedene pomoči v dobroimetju, bodo lahko vršili centri za socialno delo, ki imajo tesnejši stik z družinami prejemnicami navedene pomoči. Centri za socialno delo bodo ob tem imeli možnost, da v posameznih primerih določijo, da se prejemek družini ne izplača v denarju, ampak v

konkretnih dobrinah (na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov itd.). Komisija v zvezi z navedeno spremembo ni imela pripomb.

Komisija ugotavlja, da se z novelo zakona omogoča, da bosta do delnega plačila za izgubljeni dohodek, ki ga ureja 83. člen veljavnega ZSDP-1, upravičena oba starša hkrati, če bosta začela delati krajši delovni čas od polnega zaradi nege in varstva otroka iz tretjega odstavka 79. člena zakona (otrok, ki potrebuje posebno nego in varstvo). Pri tem je skupna izraba pravice omejena na 40 ur tedensko.

Z novelo zakona se po ugotovitvah komisije odpravlja tudi neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2011/98/EU o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici. Zaradi navedene uskladitve z evropsko zakonodajo po novem pravice do družinskih prejemkov ne bodo več vezane na stalno prebivališče staršev ali otroka, ampak na prijavljeno (stalno ali začasno) bivališče enega od staršev in/ali otroka. V slovenski pravni red bo obenem prenesena tudi možnost omejitve pravic na področju socialne varnosti v skladu s točko b) drugega odstavka 12. člena Direktive 2011/98/EU, na podlagi česar do pravic iz naslova družinskih prejemkov ne bodo upravičeni državljani tretjih držav, ki jim je bilo dovoljeno delati na ozemlju Republike Slovenije manj kot šest mesecev; državljani tretjih držav, ki so bili v Republiko Slovenijo sprejeti za namen študija in državljani tretjih držav, ki jim je dovoljeno delati na podlagi vizuma.

Komisija je v zvezi z navedenimi izjemami in spremembami slovenske zakonodaje v skladu z Direktivo 2011/98/EU prejela pojasnilo pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da slednje ne bodo vplivale na področje plačil prispevkov za socialno varnost za državljane tretjih držav v povezavi z njihovo delovno aktivnostjo, ampak se nanašajo izključno na prejemke iz naslova starševskega varstva in družinskih prejemkov.

V razpravi člana komisije je bilo opozorjeno tudi na posledice predlaganih zakonskih sprememb in dopolnitev na rodnost v državi. Kot izhaja iz zaključkov posveta *Kako preprečiti izumiranje slovenskega naroda?*, ki je v organizaciji Državnega sveta potekal 24. 5. 2018, je stopnja rodnosti v Sloveniji trenutno prenizka (med povprečno 1,5 – 1,6 otroka na žensko), da bi omogočala naravno obnavljanje prebivalstva (dosegati bi morali stopnjo rodnosti vsaj 2,1). V okviru navedenega posvetovanja je potekala tudi *Konferenca Soočanje z demografskimi izzivi*, na podlagi katere je bila izdana *Bela knjiga Slovenske demografije s podnaslovom »Evropska demografska zima«*, izdana pod okriljem Instituta Jožef Stefan. V njej so zbrani prispevki in ugotovitve različnih sodelujočih s področja demografije in drugih ved, podani pa so tudi predlogi za možno ukrepanje v zvezi z nizko stopnjo rodnosti v državi.

Predstavniki interesov raziskovalne dejavnosti v Državnem svetu, državni svetnik dr. Matjaž Gams, je ob tem pozval Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti k proučitvi vsebine navedene Bele knjige in k oblikovanju zakonodajnih rešitev, skladnih z ugotovitvami in predlogi, zapisanimi v njej. Hkrati je v ločenem mnenju opozoril, da bodo nekatere aktualne predlagane spremembe in

dopolnitve zakonodaje s področja starševskega varstva in družinskih prejemkov po njegovi oceni in oceni strokovnjakov s področja demografije negativno vplivale na rodnost v državi oziroma bodo še dodatno prispevale k hitrosti izumiranja slovenskega naroda, zaradi česar jim izrecno nasprotuje.

Komisija je po opravljeni razpravi v okviru glasovanja predlogu zakona izrekla podporo.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.